ၸိုဝ်ႈၽိုၼ်လိၵ်ႈ – လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၵူၼ်းႁိူၼ်းလႄႈလွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၽူႈယၢၼ်
(ၵၢၼ်ပိၼ်ႇၽႃႇသႃႇလႄႈတၢင်းႁၼ်ထိုင်)

ၸိုဝ်ႈၽူႈတႅမ်ႈ – လေႃးတိၵ ၶိူဝ်းယိုၼ်း

ပီတႅမ်ႈ – 2017

မၢႆတွင်း – တႅမ်ႈသူင်ႇပၼ်တေႃႇပပ်ႉၶၢဝ်းတၢင်းသီႇႁူဝ်ႇ ပီ 2017

လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၵူၼ်းၶိူၼ်းလႄႈလွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၽူႈယၢၼ်
(ၵၢၼ်ပိၼ်ႇၽႃႇသႃႇလႄႈတၢင်းႁၼ်ထိုင်)

ႁူၢမ်းၶေမ်း

ၶွင်ႈၵၢင်ႇၵုတ်ႉတရၼ်ဢိၵျယ တုၵၼ်ဢိပုတ သုၶဝၵ်ဢၶၼ်ႉ မီးဝႆႉၶေႃႈသွၼ် ထမ်းပုတ်ႉထလဝ်ႈ ၵိဝ်ႇလူလ်ႈလွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းသွင်ယၢင်ႇ – "လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၵူၼ်းၶိူၼ်း"လႄႈ"လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၽူႈယၢၼ်" ၼႆသေ သြုႇလဝ်ႈၷျၼ်တဝိမလ (ၽူႈတၵ်းမ်ႈလိၵ်ႈလိုဝ်းလင်လဝ်ႈၶိုင်ႈ ၶွင်ႈမိူင်းသီရိလင်းၵႃ) သိုပ်ႇတၵ်းမ်ႈတီႈၵူၢင်ႈမၼ်းဝႆႉဝႃႈ လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၵူၼ်းၶိူၼ်းလႄႈလွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၽူႈယၢၼ်ပၼ်သင်လႆၢလႆ။ လွင်ႇလဝ်ႈၽိၵ်ႉၶုၵူႈတူၼ်လႆႈသိူဝ်း လူလ်ႈလွင်ႈမူၼ်ႈၽူႈယၢၼ် ၼႆလိူဝ်းၶၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။ ၽိုၼ်လိၵ်ႈၼႆႉ ပိူင်လူင်မၼ်း လၵ်ႉပၼ်သွင်တွၼ်ႈ။ ၶွင်ႈတွၼ်ႈၶိုင်ႈၶၼ်ႉ ၶေႃႈႁဝ်း လူၵ်းၵဝ်ၶေႃႈၵူၢမ်းသြုႇလဝ်ႈၷျၼ်တဝိမလ လိူဝ်းၶၼ်ႉၵမ်ႈၽွင်ႈ ပိၼ်ႇပၼ်ၽႃႇတႃးသေ တွၼ်ႈသွင်သမ်ႉပၼ်လွင်ႈတၢင်းႁၼ်ထိုင်ၶေႃႈႁဝ်းလႄႈ လွင်ႈတူဝ်ထူပ်းၶွင်ႈၵၢၼ်ပိၼ်ႇၽႃႇသႃႇလွႆၽွင်ႈၶေႃႈယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈပိၼ်ႇၽႃႇသႃႇ

ၶေႃႈၵူၢမ်းၶွင်ႈတွၼ်ႈၼႆႉ လိူဝ်သေၶေႃႈၵူၢမ်းပႃႇလိ ပၼ်ၶေႃႈပိၼ်ႇၽႃႇသႃႇ လုၵ်ႉတီႈၽႃႇၵၢင်းၵိတ်းမႄးပၼ်ၽႃႇတႃး၊ ပိၼ်ႇၵဝ်ၶွင်ႈပပ်ႉသျူႇသၶေႇဝတရၶယေ ၵၼ်သြုႇလဝ်ႈၷျၼ်တဝိမလလူၵ်းၵဝ်ၶေႃႈသွၼ်ပုတ်ႉထလဝ်ႈၶွင်ႈပပ်ႉထမ်းၽႃႇၽႃႇသႃႇပလိပၼ်ၶေႃႈၵိင်သေ တၵ်းမ်ႈပၼ်ၽႃႇသႃႇ သိၼ်ႇႁလႃႇသေယဝ်ႉ တီႇ ၸေႇ ပိူဝ်းလီး သိလ်းဝႃ (D. J. Percy Silva) သမ်ႉၶိုၼ်းပိၼ်ႇတၵ်းမ်ႈပၼ်ၽႃႇသႃႇၵၢင်းၵိတ်း မိူဝ်ႈပီ 2014 ၶေႃႈလိၵ်ႈ 28–31 ၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

တွေမႃၼိ ၽိၵ်ၶဝေ သုၶႃၼိ။ ၵတမႃၼိ တွေ။ ၵိႁိသုၶၺ်ၸ ပပ်ပၸ်ၸသုၶၺ်ၸ၊ ဢိမႃၼိ ၶေႃ ၽိၵ်ၶဝေ တွေ သုၶႃၼိ။ ဢေတတၵ်ၵံ ၽိၵ်ၶဝေ ဢိမေသံ တွိၼ်ၼံ သုၶႃၼံ ယတိတံ ပပ်ပၸ်ၸႃ သုၶႃၼိ။

ၽြႃးပဵၼ်ၸဝ်ႈႁဝ်းၽိူဝ်ႉဝႃႈ လွင်ႈမူၼ်ႈမီးသွင်ယၢင်ႇ၊ ယၢင်ႇၼိုင်ႈပဵၼ် လွင်ႈမူၼ်ႈၵူၼ်းႁိူၼ်းသေ ထႅင်ႈယၢင်ႇၼိုင်ႈသမ်ႉ ပဵၼ်လွင်ႈမူၼ်ႈၸဝ်ႈ ၽိၵ်ႉၶု ၼႆယဝ်ႉ။ ၼႂ်းၵႃႈသွင်ယၢင်ႇၼၼ်ႉ လွင်ႈမူၼ်ႈၸဝ်ႈၽိၵ်ႉၶုၼၼ်ႉ ယိုင်ႉယႂ်ႇ,ငၢႆးတွၼ်းတီႈသုတ်းယူႇယဝ်ႉ။

လွင်ႈမူၼ်ႈ ၵၢၼ်လုၵ်ႉတီႈလွင်ႈလႆႈၼုၵ်းထူ(ၸၢမ်ႇ,ပူၺ်ႈ)လွမ်းငိုၼ်းၶမ်း ၼမ်ယႂ်ႇ၊ တီႈလိၼ်ယႂ်ႇ,ၵႂၢင်ႈ၊ ႁိူၼ်းၵႂၢင်ႈၶႂၢင်ႈလီ၊ ၶူဝ်းၶွင်ၼင်ႈႁိူၼ်း မိူၼ် ၼင်ႇ,တီႈၼွၼ်း ၽိူၼ်တင်ႇ ၼိုၵ်ႉၼဵမ်ႉ၊ ႁူတ်ႉၵႃးဝႆးၼဵမ်ႉ၊ ငမ်းၼေႃင်းၶႂၢင်ႈလီ၊ လုၵ်ႈၵႂၼ်ႇ,လီႁၵ်ႉ၊ ၵူၺ်းၵေႃႉပီႈၼွင်ႉမၢၵ်ႈမီး၊ ၶူဝ်းၼုင်ႈၵိၵ်ႇ,ၶွင်ႁၢင်ႈ ၼုင်ႈၼဵမ်ႉလဵပ်ႈ၊ ၸၼ်ႉထၢၼ်ႈၵၢၼ်ၼဵမ်ႉလီ ၸိူဝ်းၼႆႉ ပဵၼ်လွင်ႈမူၼ်ႈၵူၼ်း ႁိူၼ်းယဝ်ႉ။ လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၶူင်းၵၢင်ၼႆႉၵေႃႈဝႆႈယဝ်ႉ။ ၵူၼ်းႁဝ်းၵူႈၵေႃႉ ၵမ်ႇလႆႈမူၼ်ႈလူၺ်ႈၶူဝ်းၶွင်ၼိုၵ်ႉၼဵမ်ႉၸိူဝ်းၼႆႉတင်းမူတ်းသေတေႃႇ လႆႈ မူၼ်ႈၵၼ်ယူႇ၊ ၵၢမ်ႇၼမ်ႁေႃႈၵေႃႇ၊ ၵုႈၼင်ႇ,ဝၵ်ႉမႄႈႁူလႆႈ လွမ်းၼင်ႇ ၸၼ်ႉထၢၼ်ႈၽွင်ႈမၼ်း။ ၵၢမ်ႇ,ၵွမ်ႉၵူၼ်းႁဝ်းၵူၺ်း သတ်းတိရတ်ႉသၢၼ်ႇ, ၶဝ်ၵေႃႈ တေႃႈလႆႈလၢမ်ႇ,ပူၺ်ႈလွင်ႈမူၼ်ႈၶူင်းၵၢင်ယူႇ။ ၶဝ်ၵေႃႈ တေႃႈ မိူၼ်ၼင်ႇ,ၵူၼ်းႁဝ်း ၵႂၼ်ၵၼ်ႁၢၼ်ႉလႂ်ႉလွမ်းလွင်ႈမူၼ်ႈၶူင်းၵၢင်။ လႅင်ႉ လူလုၵ်ႈၵႂၼ်ႇ, ပူၵ်းသၢင်ႈႁိူၼ်းႁေႃ ႁဵတ်းႁႃတႃႇ,လႅင်ႉတူဝ်လွႆႉ။ ၸိူဝ်း ၽူႈၼုၵ်ႉ,တၼ် ၵမ်ႇ,ႁၢၼ်ထမ်ႇ,မၶဝ်ၸမ်ႉ မၵ်းမၼ်ႈဝႃႈ လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်း ၶူင်းၵၢင်ၶိုၼ်ႇ,ႁႃႈမႆးၸိူဝ်းၼႆႉ ၽိူၵ်ႉၼမ်ႉၸိူဝ်ႈလႂ်ႉလူင်လၢင် ၼႆယဝ်ႉ။

တီႈတေႉမၼ်းသမ်ႉ ၵမ်ႇလႆႈလိူင်ႉၶၼ်။ လွင်ႈမူၼ်ႈၸူင်းၵၢင်ၼႆႉ ပဵၼ်
လွင်ႈမူၼ်ႈၵႂၼ်ႇၵေႃႈတေႉတေႉ၊ ယွၼ်ႉပိူင်ႈဝႃႈ မီးလွင်ႈတုၵ်ႉယၢၵ်ႈလေႈ
ၶိၼ်ၶွင်ႇၵိဝ်ႈဝႆႉၼၼ်ႈၼေ။ ၽူႈလႆၢးၵေႃႉမီးမေးၶၼ်ႉ လႆႈၶတ်းလႆႈႁဵတ်း
ႁႃမိုၼ်းဝၼ်း ပၼ်ႈတေႃႇလႅင်ႉလူလုၵ်ႈမေးမၼ်းသေ ႁဵတ်းႁႂ်ႈမေးမၼ်း
ပဵင်းပေႃးလႆႈ။ ၵူၺ်းၼေႃႇ ႁဵတ်းႁႃလႆႈမႃးၼမ်ၵႃႈၶူဝ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇႁဵတ်းႁႂ်ႈလုၵ်ႈ
မေးမၼ်းပဵင်းပေႃးလႆႈလႆႈသေ ၵႂၼ်ၵၼ်ၶၢင်းပွင်ႉႁူတ်းလေႃႈ လွင်ႈၼႆႈလႆႈ
ၼႆႈပဵၼ် လွင်ႈဝႃႈၵမ်ႇၵုမ်ႇထူၼ်ႈပဵင်းလႆႈ။ ၸူဝ်ၶွင်ၵိုၼ်းၶမ်း ၵၼ်ႁႃလႆႈ
မႃးမီးၼမ်ၵႃႈၶူဝ်ၵေႃႈ တေႃႇတေႁဵတ်းႁႂ်ႈလုၵ်ႈမေးပဵင်းပေႃးလႆႈၶၼ်ႉ ယၢပ်ႇ
ယၢၵ်ႈတေႉတေႉ။ မိူဝ်ႈတေႇမၼ်းတေႉ ၵေႃႉပဵၼ်ၶၢင်းမေးႁၵ်ႉလဝ်ႈၽူဝ်
ၼေႃႇ၊ ယင်းလၢတ်ႈလွင်ႈယွမ်းမွပ်ႈသႂ်ၢလႆႈမၼ်းၶၢင်းပၼ်တေႃႇလဝ်ႈၽူဝ်။
ၽူႈလၢႆးၵမ်ႉၼမ် လႃးၵဝ်းလိူင်ႉၼင်ႇၼႆယဝ်ႉ။ လွင်ႈႁၵ်ႉၼႆႉ ၵမ်ႇလႆႈ
ၸွင်မၼ်ႈၵိမ်း။ လွမ်းၼင်ႇၵေႃႇယုၵ်ႉၼ်းႁဝ်းယႂ်ႇထဝ်ႈမႃးၶၼ်ႉ လွင်ႈႁၵ်ႉ
ၵေႃႈ လူတ်းယွမ်းငႃႇ။ ယွၼ်ႉပိူင်ႈၶၼ် ၵၢၼ်လူလေလုမ်းလႃး ၵၼ်
ၶၢင်းမေးႁဵတ်းပၼ်လဝ်ႈၽူဝ်ၶၼ်ႉၵေႃႈ လူတ်းယွမ်းလူင်းလွႆးလွႆးသေ
သင်လိူဝ်ႉမၼ်းၶင်းထူပ်းမိၼ်ႈၵူၼ်းလႆၢးတၢင်ႇၵေႃႉ ၵၼ်ၶဝ်ႈတႃလႅပ်ႈ
သၢင်ႇတေႃႇတေႃႇမၼ်းၶၢင်းၶၼ်ႉၼႆလိူင် လွင်ႈႁၵ်ႉၵၼ်မီးဝႆႉၶိူဝ်ႈၽူဝ်
ထဝ်ႈၶၼ်ႉ သုတ်းၶၢတ်ႇႁၢယဝ်ႉ။ ဝႆးၶၼ်ႉလိူင် မၼ်းၶၢင်းၵၢဝ်ႇလွၵ်း
လႆးလၢႆယၢင်ႇသေ ၵဝ်းလေႃႉတေႃႇၽူဝ်မၼ်းၶၢင်း၊ မၢင်ပွၵ်ႈ ယင်းလၢင်ႈ
ၵၢင်လွၵ်းၶႃႈတၢႆၽူဝ်မၼ်းႁွၼ်ႇယဝ်ႉ။ လိူဝ်းပဵၼ်ၽူဝ်ၵမ်ႈၽွင်ႈလႆႈတၢႆ
ယွၼ်ႉႁွပ်ႈမေႃႇယႃႇၸွင်ၶၢင်းမေးၶဝ်ယူႇယဝ်ႉ။ ၼႆႉပဵၼ်လွင်ႈတုၵ်ႉယၢၵ်ႈ
ၶၢၼ်လႆႈ ၵၼ်လုၵ်ႉတီႈလွင်ႈမူၼ်ႈၸူင်းၵၢင် ၵၼ်ႁွင်ႉဝႃႈမေးၶၼ်ႉသေ
ပဵၼ်မႃးယဝ်ႉ။ ၸူဝ်းၸွင်ၸူင်းၵၢင်ၵူႈလိူဝ်ႉၵူႈယိူင်ႈ မီးလွင်ႈၵိဝ်ႇၸွင်ႉၵၼ်တင်း
လွင်ႈတုၵ်ႉယၢၵ်ႈဝႆႉလိူင်ႉၶၼ်ႈၼႆယဝ်ႉ။ တေႃႇတေလႆႈမီးၸူဝ်းၸွင်ၶၼ်ႉ
ၵူၼ်းႁဝ်းလႆႈၶေႉၶိၼ်ႇၵၼ်တေႉတေႉဝႃႈဝႃႈ။ ၸူဝ်းၸွင်ၶိုင်ႈၵၼ်ၼႆႉ ၵူၼ်း

ႁဝ်းၼပေႉႁူဝ်ၵိူင်မၼ်းၼႆႉလႆႈမိူၼ်ၵၼ်။ ၵူၼ်းႁဝ်းၼပေႉႁူဝ်ၵိူင်မၼ်းၵွၼ် ၵၼ်မုင်ႈမွင်းၼႆႈလႆႈႁူၼ်း၊ တီႈလိၼ်၊ သူၼ်၊ ငိုၼ်းၸလႈၼူဝ်းၼွင်တၢင်ႇလိူဝ်ႉ ထၢင်ႇပိူင် ၵၼ်မီးဝႆႉၼင်ႈမိုဝ်းၵူၼ်းသေၵေႉၵေႉ။ ၵွပ်ႈၼၼ် ၽူႈၵၼ် ၵႅတ်းႁၢလႆႈမႄးၼူဝ်းၼွင်ငိုၼ်းၼမ်းလိူင်ႉၼင်ႇၼၼ်ၼၼ်ႉ လႆႈၼတ်းလွႆႈႁၵ်ႉ ႁွမ်မ်ႈတ်ႇပိင်းဝႆႉလီလီ။ ၼင်ႈၵၢၼ်ႁၢႁွမ်မ်ႈတ်ႇပိင်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ တေႁႅတ်း မ်ၼ်ႈလွင်ႈၵမ်ႇလီ ၵၢၵုသူဝ်ႇတင်းၼမ်ယူႇ။ တႃႇတေယူႇၼင်ႈၸဝ်ႈၵူၼ်း ႁူၼ်းႁူမ်ႈလူလ်ႈၼိူင်ႈၼူင်းၵၢင်သေ ၼင်ႇႁိုဝ်သမ်ႉတေၵမ်ႇၸိတ်းသိၼ် ထမ်းၼၼ်ႉ ပၼ်ၵၢၼ်ယၢပ်ႇယၢၵ်ႈလူင်ၵၼ်ၼိုင်ႈယဝ်ႉ။ ၵွပ်ႈၼၼ် ၽြႄး ပၼ်လဝ်ႈႁေႃးၽိူလ်ဝႆႉဝႃႈ –

ၼရူၼ ၼီႁမၼသ်သ ၼရူၼ ၽၼတေ မုသ
ၼရူၼ တိၼ်ၼတၼ်တသ်သ ပရေသံ ၵၼိဂုစ်ၸတေ။

ၵႃႇထႃႇပႃးၼိူဝ်ၼႆႉ ငၼဝႆႉဝႃႈ ၽူႈၵၼ်ၵမ်ႇၼတ်းလွႆႈႁၢငိုၼ်းတွင်း ၵမ်ႇ မေမ်ႇတ်ႇပိင်းလွႆႉလႆႇ ၵမ်ႇမေလ်ၼ်ၸၢင်းလွင်ႈၼူဝ်းၼွင်ငိုၼ်းၼမ်း ၵမ်ႇ မေႁႆႉတေႇၽူႈလၵ်ႉ ငလႈၵမ်ႇမေလ်ၼ်ၵဝ်းပိူၼ်ႈလိူင် တႃႇတေၵဝ် တူဝ်လွတ်ႈယူႇလႆႈၼင်ႈၸဝ်ႈၵူၼ်းႁူၼ်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႇပၼ်လႆႈ ၼႆယဝ်ႉ။

ၽူႈၵၼ်ယူႇၼင်ႈၸဝ်ႈၵူၼ်းႁူၼ်းၼႆႉ လႆႈႁၵ်းၸိတ်းပူၼ်ႉပၼ်သိၼ် ထမ်းလႆႈယၢင်ႇ မူၼ်ၼင်ႇလွင်ႈလ်ၼ်ၸၢင်း။ ၵမ်ႇလူဝ်သေလိူဝ်းၼတ်းလွႆႈ ငိူင်ႉငဝ်ႈလွင်ႈၵမ်ႇလီၵေႈ တေႈယင်းလၢင်ႈၵိူင်းလူးလွင်ႈႁႆႈလေႉလိူင်ႉ ၼၼ်ယူႇ၊ ယွၼ်ႉၵူၼ်းတၢင်ႇလိူဝ်းလွမ်လၵ်ႉလၵ်ႉၼုတ်ႈၼူဝ်းၼွင်ၼဝ်ငလႈ လွႆႈတေးသလၢင်ႈၵိူင်ႉၵင်ႉၽုတ်းၽတ်းၵွၵ်ႇမႄးယူႇယဝ်ႉ။ ၵွပ်ႈၼၼ် ၵိင် ၼိူဝ်လွင်ႈၵူၼ်ၵၼ်မေးငမးၵၼ် ၵဵဝ်ႇၵပ်းလွင်ႈၼူဝ်းၼွင်လႅၵ်ႉၼွႆႉ မူၼ် ၼင်ႇမၢၵ်ႇပဝ်ႉ မၢၵ်ႇလၢင်းၵူလ်းၵေႈ လၢင်ႈမီးလွင်ႈႁၵ်မ်တႃႇၵၼ်ယူႇယဝ်ႉ။

ၵူၼ်းလိူဝ်းၵၼ်ၶႃႈၸွမ်ၸဝ်ႉၶူဝ်းၶွင်ၶူင်းၵၢင်ၶႅၼ်ႉ တေလႆႈတုၵ်ႉယၢၵ်ႈလီပ်း သိပ်ႇ ယွၼ်ႉၵႂၼ်တေႁႂ်ႈသူႈၽိတ်းၵၼ်တင်းၵူၼ်းၵႂၢႆႉၽူႈလၵ်ႉ လွမ်လၵ်ႉ ၵိမ်လႆၢၵဝ်ၶူဝ်းၶွင်ပူၼ်ႈ။ ၵမ်ႈၽွင်ႈၵေႃႈ လႆႈႁူႉႁွမ်းၶၵ်ႉၵၢၼ်လုမ်းတြႃး သေ ထူပ်းလွင်ႈယၢပ်ႇၽိုတ်ႇတင်းၶၼ်မ်။ ဝႆႉသေတၢၼ်ႇၶွႆးယဝ်ႉၵေႃႈ လႆႈႁူႉ ၵူတ်ႇတီႈမိူင်းလုမ်းလၢၼ်ႉတၢမ်ႇ ယွၼ်ႉၵၢၼ်ၵမ်ႇလီၵၢၵူသူဝ်ႇ ၵၼ်ၶဝ် ယၢမ်ႈလႆႈထုပ်ႉပေႃႉၵႆႉမ်ပူၼ်ႈ။ ၵၢၼ်ၶႃႈၸွမ်ၶူဝ်းၶွင်ၶူင်းၵၢင်ၶႅၼ်ႉ ပိၼ်လွင်ႈ တုၵ်ႉယၢၵ်ႈၼၢၼ်လႄႈငတႃႉငတႃႉ။ ဝႆႉသေၶႃႈလႆႈမႃးယဝ်ႉ သမ်ႉတေလႆႈမေ ၶၵ်ႉသၢမ်ပ်ႇပိၼ်း ၶင်ႇၵိူဝ်တေၵမ်ႇၵူင်ႈၵႂၢၶၼ်ႉၵေႃႈ ယၢပ်ႇယၢၵ်ႈၵိၼ်း လႄႈငတႃႉငတႃႉ။ ပိၼ်လိူဝ်ႉၽၼ်းငဝ်ႈၶၢၵ်ႈၶွင်ၽႅၼ်းၶိုၼ်ၵၼ်ၶိုင်ႈယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉလွင်ႈၶႅၼ်ႉသေ ဝႆႉတၢၼ်ႇၶွႆးယဝ်ႉ လႆႈႁူႉၵူတ်ႇၶၢင်းၶူင်းတိုင်ႈလၢၼ်ႉတၢမ်ႇ တင်းၶမ်ႇ။ ပိူဝ်ႈၶၼ်ၽူႈမီးပၺ်ႇလႃႉၶဝ် လိူဝ်းၵူႉၶၼ်လွင်ႈၽၼ်းၶိုၼ်ၶွင် ၵႃႉၸိုင်ႇၵႃႉမၵိုင်ႇလိူဝ်းၶၼ်ႉ မွတ်ႇၵႂၢၸိုတ်ႈယဝ်ႉ ၵွၵ်ႇယၢၼ်ၽဝေၵူၼ်း ၵိူၼ်းသေ ၶပ်ႉၵဝ်ၵၢၼ်ပူတ်ႇ(ပစ်ႉၶလ်လ) ယူႇၶိုင်းၽဝေၶုင်ႈလိူင်ယူႇ ယဝ်ႉ။ လိူဝ်းၵမ်ႇမီးပၺ်ႇလႃႉ တႃႇတေႁူႉၶၼ်ၽၼ်းၶိုၼ်ၶွင်လွင်ႈၶုၵ်း ၵိူၵ်ႇလူလ်ႈၵႃႉၸိုင်ႇၵႃႉမၵိုင်ႇၶဝ်လမ်ႉ လႃးလွင်ႈၵဝ်းလွၵ်ႇၶွင်လွင်ႈၵိလေႇ မိုတ်းမူဝ်းလိူဝ်းၶၼ်ႉသေ သိုပ်ႇသဝ်းလပ်းပိၼ်းလွမ်းၶိူင်ႈၵႃႉၸိုင်ႇ တုၵ်ႉ ယၢၵ်ႈၶိုင်းလူၵ်ႈ၊ ဝႆႉတၢၼ်ႇၶွႆးယဝ်ႉ လႆႈတူၵ်းၵူတ်ႇတီႈမိူင်းလုမ်ႈ။

လဝ်ႈၽိုၵ်ႉၶု တူၼ်ၵၼ်ၶၢမ်ႈပူၼ်ႉလႆႈလွင်ႈလမ်ႇမၢၵ်ႈသေ ယူႇၶၢင်ႇၵႂ် ၵၼ်တင်းၶိူင်ႈၵႃႉၸိုင်ႇၵႃႉမၵိုင်ႇၶၼ်ႉ တေၵမ်ႇလႆႈထူပ်းလႃးလွင်ႈတုၵ်ႉ ယၢပ်ႇလွမ်းၶူဝ်းၶွင် မိူၼ်ၶင်ႇ လုၵ်ႈ၊မေး၊ၵိူၼ်း၊သူၼ်၊ငိုၼ်း၊ၶမ်း လိူဝ်း ပိၼ်ငဝ်ႈၶၢၵ်ႈတူၼ်ႈတေ တႃႇမုၼ်းယွႆႇပိၼ်လေးၽလေမ်ႇမၢၵ်ႈ ယၢပ်ႇ ယၢၵ်ႈၵိၼ်းလႆႈ။ လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၵိူဝ်ႉၵႂၢၶင်ႇၶႅၼ်ၶၼ်ႉ ၸွင်ႉဝႃႈလွင်ႈမူၼ်ႈ သိူဝ်းၽူႈၵွၵ်ႇယၢၼ်ၶႅၼ်ယဝ်ႉ။ လွင်ႈၵတ်းယိၼ်လႆႈ ၵၼ်လုၵ်ႉတီႈၵၢၼ်

ဝၢၼ်ႇလိူဝ်ႉၽၼ်းမဵတ်ႉတႃႇ(ၺၵ်ႉၺူမ်)၊ ႁရူၼႃႇ(ၵိၼ်းလူ)ၸႄႈ သမႃႇထိ (လွ်ၼိမ်)လိူဝ်းၼၼ်ႉသေပဵၼ်မႃးၼၼ်ႉႁေႈ ပဵၼ်လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၶွင် ၽူႈၵွၵ်ႇယၢၼ်ၼင်ႇႁဝ်ႇယဝ်ႉ။

လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၽူႈၵွၵ်ႇယၢၼ်ၼႆႉ ၵမ်ႇထူပ်းလႃးလႆႈႁူႈႁေႉ၊ ၵမ်ႇမိူၼ် လိူင်ႉၼင်ႇ လွင်ႈမူၼ်ႈၸူင်းႁၢင် ထူၼ်ႈထိုင်သတ်းတိရၸ်သၢၼ်ႇ။ မၼ်း ပဵၼ်လွင်ႈမူၼ်ႈ ၵၼ်ၽူႈမီးလၢၼ်ႇလဵတ်းၽိူဝ်ၶဝ် ၺူႉၺၼ်လွင်ႈၵွၼ်ႇ ၵႄးတုၵ်ႉယၢၵ်ႈ ၵၼ်လပ်းႁွမ်းလူလၢႆႈလွင်ႈမူၼ်ႈၵႃႇၺိူင်ႇႁႃႇမႁုင်ႇလိူဝ်း ၼၼ်ႉသေ လူတ်းယွမ်းပဵတ်ႈ ၵမ်ႇၼၼ်ႉ ၶၢမ်ႈပူၼ်ႉပဵတ်ႈႁိလေႇသႃႇ လွင်ႈႁဝ်ႇသဝ်းဝဝ်းမွင်လိူဝ်းၼၼ်ႉတင်းမူတ်းသေ မီးပႆးလၢၼ်ႇသုင်ထိုင် လိၵ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၽိၵ်ႉၶု တူၼ်ၵၼ်ၵမ်ႇမီးလၢၼ်ႇလဵတ်း ၽိူဝ် ႁူလ်းႁုင်မဝ်းလွမ်းလွင်ႈသဝ်ႈႁိလေႇယူႇၼၼ်ႉ ပေႉသမ်ႉသဝ်းၼွင်းၽေဝ ၼုင်ႈလိူင်ယူႇႁေႈ ၵမ်ႇလႆႈမူၼ်ႈလွမ်းလွင်ႈသိူဝ်းၽူႈၵွၵ်ႇယၢၼ်။ မၼ်း ယင်းၵမ်ႇၵမ်ႇပွင်ႇလွ်လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၽူႈၵွၵ်ႇယၢၼ်ႁွၼ်ႇ။ ၽူႈၵမ်ႇ မီးလၢၼ်ႇလဵတ်းၽိူဝ် ႁူၼ်းၺူၼ်းၵိၵ်ႇလဝ်ႈၽိၵ်ႉၶုတင်းသွင် မဝ်းႁုင်လွမ်း လွင်ႈသဝ်ႈႁိလေႇသႃႇသေ ပႆႁူၼ်ႉၽိတ်းဝႃႈ လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၶွင်လဝ်ႈ ၽိၵ်ႉၶုၼႆႉ ပဵၼ်လွင်ႈလဵပ်းသဵပ်ႇၶၢၼ်လွ်ၼႆယဝ်ႉ။ ႁၢၼ်စူတ်ႇ(ပစ်ၽလ်လ) ၼႆႉ ပဵၼ်လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်း တႃႇၽူႈလူတ်းယွမ်းလွင်ႈသဝ်ႈႁိလေႇ မိူၼ် ၼင်ႇ လွင်ႈလမ်ႇမၢၵ်ႈၸႄႈလွင်ႈမဵၼ်းသမ်ႇၶဝ်ႁူလ်း။ ၽွင်ႈၽူႈလွ်လူတ်းလႆႈ ၶွင်သဝ်ႈႁိလေႇႁႃႈႁူဝ်ႁေႈ ႁၢၼ်စူတ်ႇ(ပစ်ၽလ်လ) ပဵၼ်လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်း လႆႈမိူၼ်မွၵ်ႈႁႃႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ယၢမ်ႈမီးၶုၼ်ၺႃၶမ်းလဝ်ႈၼိုင်ႈ လိူဝ်ႈဝႃႈ မၺႃႇႁပ်ႉပိၼ်ႇၼေ၊ ပႆးသေမၼ်းလဝ်ႈၵွၵ်ႇယၢၼ်ၺႃင်ႈၺေႃႁုႃႇစူတ်ႇၺဵတ်း ပစ်ၽလ်လယဝ်ႉၼၼ်ႉ မၼ်းလဝ်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၼေႇသေ ႁၢဝ်ႇၺွင်ႉၵွၵ်ႇ သဵင်လင်ဝႃႈ “ၵၺေႃး သုၼႆ ၵၺေႃး သုၼႆ” (မူၼ်ႈသိူဝ်းၸတႉၵေႃႉ မူၼ်ႈ

သိူဝ်းတႄႉၵေႃႉ)။ မၼ်းလဝ်ႈၸဵဝ်ၵုင်ႇတီႈလွင်ႈၵေႈ တူၵ်ႇလၢတ်ႈဝုႈၼႄၼ် တိၵ်းတိၵ်းၼႅ်ယဝ်ႉ။ လွင်ႈလႅ်ႈႁၢဝ်ႇၶွင်ႉသဵင်လင်မူၼ်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းသိူဝ်း ၼင်ႇၼႄၼ်ၼႄၼ်ႉ ပဵၼ်ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈဝုႈ ပေုးတဵၵ်ႈႁၼ်တူလုၺ်းတင်းၼၢဝ်း ယၢမ်းမိူဝ်ႈမၼ်းပဵၼ်ၼုၼ်ဝၢၼ်ႈမိူင်းၼႄၼ်ႉလိုင် လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၵၼ် မၼ်းလဝ်ႈလႅ်ႈထူပ်းလုးၼင့်းပၢၼ်လဝ်ႈပဵၼ်လၵ်လၼႄၼ်ႉ ၼိုၵ်ႉယွၼ်ႇတွၼ်း ႄႁးႄတႉႄတႉၼႅ်ယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈႁွၼ်ႇပွၵ်ႈၼိုင်ႈ ယၢမ်းမိူဝ်ႈၼေႇလွင်းလဝ်ႈၵူဝ်း ပဵၼ်ၼုၼ်ၵျေႃၼမ်း လိုဝ်ႈဝုႈပြုၵ်မတတ်တ ၽွင်းငမ်းမိူင်းပုႇၵျူႇၼသီႇယူႇၼႄၼ်ႉ မၼ်းလဝ်ႈ လႅ်ႈတုင်းထွမ်ႇၵၢဝ်ထမ်းတြုး တမ်ႈတီႈၽြုးပလၵ်လေႁပုတ်ႉထတူၼ်ၼိုင်ႈ ႄလႈ ငိူင်ႉႄဝႈဝႆႉလွင်ႈမူၼ်ႈၵုႈၵူင်ႇႁုႇမႁုင်ႇသေ တိုဝ်းႁမ်ၽေႇဝၼေႇ ႁမ်ႇမထၢၼ်း တီႈၼင့်းၶွင်ႈသဝ်းမၼ်းၼႄၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။ လွမ်းၼင်ႇမၼ်း လႅ်ႈထူပ်းလုးလွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းသေ ႁၢဝ်ႇလၢတ်ႈႄၼၼင်ႇပုႈတွင်ႈၼႅ်ႉ –

ထီရတ်ထု သုၵ္ၡု ႁုမေ၊ တုၵ်ႁၼ်ထေ ၵ္ၡုႁၼ်ထဝေ။

ယေ ၵရုံ ပတိသေဝၼ်တေ၊ ၼေ လၸိမ် တုတိသံ သုၶံ။

ပွင်ႇဝုႈ –

“ၶွင်ၵုႇၵူင်ႇႁုႇမ ၵၼ်မီးၵႅ်ႁလုႉမ်ၼ် သမ်ႉမီးၶ်ၼ်ၼမ်ၼႄၼ်ႉ

လီၸေၼ်ႉယုႉမွတ်ႇၵျံ ႁဝ်ၵမ်ႇမံႁလူမ်းမၼ်း ၶွင်ၶၼ်းႁုႇမႁုင်ႇ။”

ၼႅ်ယဝ်ႉ။ ၼင့်းလူၵ်ႈၶူင်းႁၢင်ၼႅ်ႉ ၸုၼ်ၵျေႃၼမ်းၶဝ် မီးလွင်ႈမူၼ်ႈၵုႈၵူင်ႇ ႁုႇမႁုင်သုင်တွၼ်းပိူၼ်ႈယဝ်ႉ။ လွင်ႈၸုၼ်ၵျေႃၼမ်းၶဝ် လိူဝ်းမီးလွင်ႈမူၼ်ႈ ၵုႈၵူင်ႇႁုႇမႁုင်ႇသုင်တွၼ်းပိူၼ်ႈသေ ယွင်ႈယေးလွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၽူႈ ၵွၵ်ႇယၢၼ်ၼႄၼ်ႉ ပဵၼ်လွင်ႈယိုၼ်ယၼ်မၵ်းမၼ်ႈဝုႈ လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်း ၶွင်ၽူႈၵွၵ်ႇယၢၼ်ၼႅ်ႉ ယိင်ႉယွင်ႇသုင်သုတ်းၼႅ်ယဝ်ႉ။

တၢင်းႁၼ်ထိုင်

လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းသွင်ယၢင်ႇၼၼ်ႉ ၶေႃႈၵႂၢမ်းငဝ်ႈငႃႇပႃႇလီဝေႃးႁႃႇရမၼ်း တႅမ်ႈဝႆႉၼႂ်းဢင်ႇၵုတ်ႉတရၼီၵႃႇယဝႃႈ “ၵိႁိသုၶ” “ပပ်ၿၹ်ၹသုၶ” ၼႆယဝ်ႉ။ “သုၶ”ၼၼ်ႉ ႁဝ်းၵႆႉႁၼ်တီႈပွင်ႇမၼ်းတၢင်ႇတီႈဝႃႈ “ၵတ်းယဵၼ်” ၼႆသေတႃႉ တီႈၼႆႈတႄႉ တေလႆႈဢဝ်တီႈပွင်ႇမၼ်းဝႃႈ “မူၼ်ႈ” ဢမ်ႇၼၼ် “မူၼ်ႈသိူဝ်း” ၼႆယူႇ။ “ၵိႁိသုၶ”ၼၼ်ႉ ပွင်ႇဝႃႈ “လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၵူၼ်းႁိူၼ်း”ၼႆသေ “ပပ်ၿၹ်ၹသုၶ”ၼၼ်ႉ ပွင်ႇဝႃႈ “လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၶွင်ၽူႈဢွၵ်ႇယၢၼ်ႁိူၼ်းယေးသေ ၵႂႃႇႁဵတ်းရသေးရႁၢၼ်း” ၼႆယဝ်ႉ။ လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းမၢႆသွင်ၼၼ်ႉ ယိူင်းလူးတီႈပွင်ႇၵႅပ်ႈၵႅပ်ႈပွတ်းပွတ်းမၼ်းသေ ၶႃႈႁဝ်းပိၼ်ႇတႅမ်ႈဝႆႉဝႃႈ “ၽူႈဢွၵ်ႇယၢၼ်” ၼႆယဝ်ႉ။

ပေႃးဝူၼ်ႉတူၺ်းငၢႆႈငၢႆႈလိုင်ႈ လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းမၢႆၼိုင်ႈၼၼ်ႉ ပွင်ႇလႆႈငၢႆႈလိူဝ်လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းမၢႆသွင် ၼႆသေတႃႉ ပေႃးဝူၼ်ႉတူၺ်းႁမ်ႉလိုၵ်ႉတႄႉ တေလႆႈႁၼ်မႅၼ်ႈၶေႃႈလီသိုပ်ႇဝူၼ်ႉၶူၼ်ႉႁႃတီႈၵႂၢင်ႈမၼ်း မိူၼ်ၼင်ႇ “ၵူၼ်းႁိူၼ်း”ၼႆႉ ပဵၼ်ၽႂ်လၢႆလၢႆ ၸွင်ႇသွၼ်ႇၼပ်ႉပႃးလုၵ်ႈဢွၼ်ႇ၊ “ရသေးရႁၢၼ်း” ဢမ်ႇၼၼ် “ၽူႈဢွၵ်ႇယၢၼ်”ၼႆႉ ပဵၼ်ၽူႈလႂ်လၢႆလၢႆ ၸွင်ႇၼပ်ႉသွၼ်ႇပႃးၸဝ်ႈသၢင်ႇၸဝ်ႈၶၢဝ်၊ ၸိူဝ်းပဵၼ်ပူႇသိၼ်ၼၢႆးသိၼ် တိုဝ်းၵမ်သိၼ်ပႅတ်ႇၼွၼ်းဝတ်ႉၼွၼ်းဝႃးၼၼ်ႉ တေလႆႈဝႃႈ “ၵူၼ်းႁိူၼ်း” ႁိုဝ် “ၽူႈဢွၵ်ႇယၢၼ်”၊ လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၵူၼ်းႁိူၼ်း ပဵၼ်သင်လၢႆလၢႆ လႄႈလွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၽူႈဢွၵ်ႇယၢၼ်ပဵၼ်သင်လၢႆလၢႆ ၼႆၸိူဝ်းၼႆႉ ပဵၼ်ဝႆႉၶေႃႈထၢမ် တႃႇႁဝ်းႁႃးသိုပ်ႇလဵပ်ႈႁဵၼ်း ႁႂ်ႈႁူႉၵႂၢမ်းမၢႆတီႈၵႂၢင်ႈမၼ်း ယူႇယဝ်ႉ။

ၵဵဝ်ႇလူလ်ႇလွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၵူၼ်းၶိူၼ်းသေ ႁႂ်ႈလဝ်ႈၶျၼ်တၶဝိမလတ်မ်ႈ ဝံႉၵႂၢင်ႈၶၢင် မိူၼ်ၼင်ႇလႆႈႁၼ်ၶၼ်ႈတွၼ်ႈပိၼ်ႇပႃးၶိူဝ်ၶႅ်ႉၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၶူဝ်ၶူပ်ႈမၼ်းၼတႉ ပွင်ႇဝႃႈ လွင်ႈမိုတ်ႈမၵ်ႉမဝ်းၵျူႇလွမ်းၶိူင်ႈမူၼ်ႈၶူင်း ၵၢင်ၵူႈသမ်ႇသၼ်ပိူင်လိူဝ်းၶၼ်ႉ ပ်ၼ်လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၵူၼ်းၶိူၼ်း ၶႅ် ယဝ်ႉ၊ လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၶူင်းၵၢင် (မူၼ်ႈလွမ်းၶူဝ်းၶွင်လေးၵီႇ) ၶႅ်ၵေႈဝႃႈ ယဝ်ႉ။ ၵမ်ႇၶမ်ၵေႈၵောႇ ၵူၼ်းႁဝ်းၵူႈၵေႉ လႆႈမိုတ်ႈမၵ်ႉ(ၸၢမ်ႇပူလ်ႈ) လွမ်းလွင်ႈမူၼ်ႈၵူၼ်းၶိူၼ်းယူႇၸ်ႂမၼ်းယဝ်ႉ။

ပၼ်ႁျ တီႈလီမ်ႂၢတွင်းၵၢၼ်ၶိုင်ႈ ၵဵဝ်ႇလူလ်ႈလွင်ႈမူၼ်ႈၵူၼ်းၶိူၼ်းၼတႉ ပ်ၼ်လွင်ႈဝႃႈ မၼ်းမီးၵပ်းလပ်းၵၼ်တင်းလွင်ႈတုၵ်ႉယၢၵ်ႈၶၢၼ်လႂ် ၶႅ် ၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ တူဝ်ယၢင်ႇ တီႈလီသူၼ်လႂ်ၵၢၼ်ၶိုင်ႈ ၵၢၼ်ႁႂ်ႈလဝ်ႈ ၶျၼ်တၶဝိမလတ်မ်ႈဝံႉၼတႉ ပ်ၼ်လွင်ႈလုၵ်ႈလွင်ႈမေး၊ ပ်ၼ်တူဝ်ယၢင်ႇ သတ်ႉလႅင်ႈႁၼ်လီၵၢၼ်ၶိုင်ႈ ၵဵဝ်ႇၵပ်းလွင်ႈသိူဝ်းၼလႈလွင်ႈတုၵ်ႉ ၵိုၵ်း ၵပ်းလပ်းၵၼ်ဝံႉ၊ မၢင်ပွၵ်ႈ ႁၢင်ႇၵၼ်လူဝ်ႈၸ်ပ်ႉတႃႇၵူလ်း။ သင်သမ်ႉယူႇ ၸႅၢႇၸူႈယိင်းသေတူလ်းၵေႈ တေလႆႈဝႃႈ လွင်ႈလုၵ်ႈလွင်ႈၸူဝ် ၶႅ်ယဝ်ႉ။ ပုၼ်ႈတႃႇၵူၼ်းၶုမ်ႇ လိူဝ်းပံႇၼတႇၶေႈၶိူၼ်းၼတႉ ပ်ၼ်လွင်ႈလူႉလွင်ႈ လူဝ်းယဝ်ႉ။ တေလႆႈဝႃႈ မိူင်းၸီၼလႈမိူင်းငၢႆးတင်းသွင်ၵၢၼ် မီးလမ်ၵၼ် တႃႇၵူၼ်းႁဝ်းၼတႉၼတႉ ၶႅ်ယဝ်ႉ။ ဝိသ်တ်ႇမၼ်း လိူဝ်းတိုၵ်ႉၶူၵ်ႇၶေႇ မိုတ်ႈမၵ်ႉလွင်ႈမူၼ်ႈၶူင်းၵၢင်(လွင်ႈမူၼ်ႈၵူၼ်းၶိူၼ်း)ၶဝ်ၶၼ်ႉ ယူႇလမ် လွင်ႈတုၵ်ႉၶွင်မိူင်းငၢႆး ၵၢၼ်ႁွင်ႉဝႃႈ “ငၢႆးလိပ်း” ၶၼ်ႉၼတႉၼတႉ။ တူဝ်ယၢင်ႇမၼ်းမီးၵူႈၵူႈဝၢၼ်ႈၵူႈမိူင်း မိူၼ်ၼင်ႇ လဝ်ႈငိုၼ်းသႃးၶဝ် ၸူႈမီး မႁႃႇၵမ်းၶၢတ်ႈၶဝ်ၵမ်ႈၸွင်ႈ လိုမ်းႁၢင်ႈလိုမ်းတူဝ်သေ မိုတ်ႈမၵ်ႉၵျူႇ လူၼ်ႉလွမ်းလွင်ႈမူၼ်ႈၶူင်းၵၢင် လႆႈတုၵ်ႉယွၼ်ႉမၼ်း မိူၼ်ငၢႆးလိပ်း၊ ၵမ်ႈ ၸွင်ႈၵေႈ လႆႈတႃၵွၵ်ႇလိုတ်ႈၵွၵ်ႇယၢင် ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈၵျူႇလူၼ်ႉပူၼ်ႉတီႈ

ပူၼ်ႉလဵၼ်။ ဝႃႈၼၼ်သေတႃႇ လိူဝ်းမီးသတိ မေႃႁူႉၸေႃင်ႉတူဝ်သေ မေႃ ယူႇႁွမ်းလွင်ႈမူၼ်ႈၸူင်းၵၢင်ၶဝ်ၵေႃႈ တေႃႈမီးယူႇၶႅင်ႇၵဝ်ႇယဝ်ႉ။ တေလႆႈ ဝႃႈ “လွင်ႈမူၼ်ႈႁူၼ်းႁိူၼ်း” ၼႆႉ မၢင်ၵေႃႉၵေႃႈမီးၼမ် မၢင်ၵေႃႉသမ်ႉမီး ၵေႃႈ၊ မၢင်ၵေႃႉၵေႃႈ မေမူၼ်ႈ မၢင်လိူဝ်းသမ်ႉၵျေႃႇလူၼ်ႉ ၼႆယူႇယဝ်ႉ။ လိူဝ်းမီးသတိ မီးတၢင်းႁူႉၸေႃင်ႉတူဝ်ယူႇႁွမ်းလွင်ႈမူၼ်ႈႁူၼ်းႁိူၼ်းၼၼ်ႉ ပေႉသမ်ႉတူဝ်ၶဝ်ပဵၼ်ႁူၼ်းႁိူၼ်းသေတႃႇ ၶဝ်ပႆယူႇၼိူဝ်သဵၼ်ႈတၢင်းမုင်ႈ သူႇယိုင်းလူးလွင်ႈမူၼ်ႈသိုဝ်းၶွင်ရသေးရႁၢၼ်း ၵၢၼ်ပဵၼ်လွင်ႈမူၼ်ႈၶွင် ၽူႈၵွၵ်ႇယၢၼ်(ပၸ်ၸေၵ်ၵသုၶ)ၼၼ်ႉ ၼႆယဝ်ႉ။

ပေႃးမႃးတူၺ်းထိင်ႈၽၢႆႇၶိုင်ႈလိုင် တေလႆႈႁၼ်ဝႃႈ ၽူႈၵၢၼ်မိူဝ်ႇလၢၼ်ႈ လွင်ႈမူၼ်ႈၸူင်းၵၢင် ၶတ်းလႆႈငိူင်ႉငဝ်ႈလွင်ႈမူၼ်ႈၸူင်းၵၢင်ၼၼ်ႉ ပဵၼ်ၽူႈ ပႆၼိူဝ်သဵၼ်ႈတၢင်းသွၵ်ႈႁႃလွင်ႈမူၼ်ႈၶွင်ၽူႈၵွၵ်ႇယၢၼ် ၵၢၼ်ႁွင်ႉဝႃႈ လွင်ႈမူၼ်ႈသိုဝ်းၶွင်ရသေးရႁၢၼ်း(ပၸ်ၸေၵ်ၵသုၶ)ၼၼ်ႉ ၼႆယဝ်ႉ။ ၶေႃႈ လိၵ်ႈၵၢၼ်ၶိုင်ႈငတႉ ပဵၼ်ၶေႃႈၵႂၢမ်းပႃႇလိ“ပၸ်ၸေၵ်ၵ” ၵၢၼ်ၸႂ်ႉလၢတ်ႈ ၶျၼ်တဝိမလပိၼ်ႇပဵၼ်ၽႃႇသႃႇသိၼ်ႇႁုလႃႇဝံႉဝႃႈ “ပုဝိတိ” ၼႆသေ ပေႃးပိၼ်ႇပဵၼ်ၵႂၢမ်းတႆးမွၼ်ႈငတႉ။ ပွင်ႇဝႃႈ “ႁိုတ်းသၢင်ႇႁိုတ်းလၢင်း” “ၶိုင်ႈသၢင်ၵၢၼ်း” “ၶိုင်ႈၽႄႇလိူင်” ၼႆယဝ်ႉ။ ၵၢၼ်ၶွၼ်ႈပႅၵ်ႇ(လၢၵ်ႇ လၢႆး)ဝံႉၵိတ်းၶိုင်ႈငတႉ တီႇ၊ ၸေႇ၊ ပိူဝ်းသီး သီးလ်ဝႃ (D. J. Percy Silva) ၽူႈပိၼ်ႇပပ်ႉသျူႇသၼႄႇဝတႃႇရၼယၶွင်ၸႂ်ႉလၢတ်ႈၶျၼ်တဝိမလ ပဵၼ်ၽႃႇသႃႇၵၢင်းၵိတ်းၼၼ်ႉ။ ၶိုၼ်းလႆႈၶေႃႈၵႂၢမ်းပႃႇလိဝံႉဝႃႈ “ၽိၵ်ႉၶု” ၵၢၼ်မီးတီႈပွင်ႇဝႃႈ“ရႁၢၼ်းလၢႆး”ၼႆလႄႈ ပဵၼ်တီႈလီဝူၼ်ႉဝႃႈ ၵွပ်ႈသင် မၼ်းၵၢမ်ႇႁႃၶေႃႈၵႂၢမ်းၵၢင်းၵိတ်းသေၶေႃႈၶေႃႈမႃးလႆႈၼႅင်းၵၢၼ်ပိၼ်ႇမၼ်း ၼၼ်ႉ ၼႆယူႇ။ ၶေႃႈၵႂၢမ်းပႃႇလိ“ပၸ်ၸေၵ်ၵ”ၼႆႉ ပေႃးပိၼ်ႇၵႂၢမ်းတႆး သိုဝ်ႈသိုဝ်ႈလိုင် ပွင်ႇဝႃႈ “ၵွၵ်ႇၵူႇ” “ၵွၵ်ႇတၢင်း” “ၵွၵ်ႇယၢၼ်”

လိူဝ်းၶဵ်ႈယဝ်ႉ။ ဝၢႆႇၼၼ်ႉသေတႃႉ ၶေႃႈၵႂၢမ်း "ပစ်ၸေၵ်ၶ"(ၵွၼ်ႈယၢၼ်) ၶဵ်ႈ ယိူင်းလူးလဝ်ႈၽူႈၶိုင်ႈဝႆ သၢင်ႇၵၢၼ်း(ၽႄႈလိူင်)ၶဝ် လိူဝ်းယူႇသဝ်း ၶွၼ်ႈပူင်းသၢင်ႇၶၵူၺ်း၊ ၵမ်ႇၼၼ်ႉသွၼ်ႇပၼ်းၵူၼ်းႁူၺ်း လိူဝ်းၽၢတ်ႇယၢၼ် ပေႃႈမႄႈပီႈၼွင်ႉၵူႈယူႇၵူႈသဝ်းတၢင်ႇတီႈ။ တူဝ်ယၢင်ႇမၼ်းၵၼ်ၼိုင်ႈ ၼႄ မိူၼ်ၼင်ႇ လဝ်ႈရသေးၶွၼ်ႈတူၼ်(ပၺ်လဝၵ်ႉၵီႇၶွၼ်ႈလဝ်ႈ)လိူဝ်း ၼၼ်ႉ ပႄႉသမ်ႉၶဝ်ၽၢတ်ႇယၢၼ်ႁူၺ်းတင်းႁိူင်ယဝ်ႉသေတႃႉၵေႃႈ မိူဝ်ႈ ၶဝ်ၼိုၼ်းႁူပ်ႉၽြႃးပိူၼ်လဝ်ႈပွၵ်ႈၵမ်းသွင်သေ ယွၼ်းပိူၼ်လုၵ်ႈသိသ်ႇ ၶဝ်ႈယူႇၶွၼ်ႈလုမ်းသၢင်ႇၶၼၼ်ႉ လွင်ႉတိုဝ်းၶေႃႈၵႂၢမ်း"ပစ်ၸေၵ်ၶ"ဝႆႉယူႇ ၶဵ်ယဝ်ႉ (Wijayaratna & Collins, 1990: pp. 14-15)။ ပွင်ႇဝႃႈ ၽူႈၵၼ် ၵွၼ်ႈယၢၼ်ႁူၺ်းယေး ယၢၼ်ၽၢတ်ႇပီႈၼွင်ႉ ၽႃႈဝႆႉၶူဝ်းၶွင်သေ ၵူႈၵိူတ်း ရသေးရၢႆႇၶၢၼ်း လဝ်ႈသၢင်ႇလဝ်ႈၶၢဝ် လိူဝ်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႇၼမ်ၵေႃႈၵေႃႉ တေလႆႈသဝ်းလူၺ်ႈ လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၶွင်ၽူႈၵွၼ်ႈယၢၼ်ၵၼ်ၵူႈလဝ်ႈယူႇ ၶဵ်ယဝ်ႉ။

ႁူဝ်ႁူပ်ႈမၼ်းၼႄ ၶၢႆႈၸၼ်ထိုင်ဝႃႈ လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းသွင်ယၢင်ႇၼၼ်ႉ ယၢင်ႇၼိုင်ႈပိူၼ်ၽိူဝ်ႇလူၵ်ႈ(လေႃၵ)သေ ယၢင်ႇၼိုင်ႈသမ်ႉပိူၼ်ၽိူဝ်ႇထမ်း (လေႃၵုတ်တရ) ၶဵ်ယဝ်ႉ။ ၶွင်ႈသွင်ယၢင်ႇၼၼ်ႉ လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၽိူဝ်ႇ လူၵ်ႈလမ်ႉ ၸွမ်းၽေႃၵၼ်တင်းလွင်ႈတုၵ်ႉၶၢၼ်လွင်ႈဝႆႉသေ လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်း ၽိူဝ်ႇထမ်းလမ်ႉ ယၢၼ်ၸၢင်ႇၵၼ်တင်းလွင်ႈတုၵ်ႉၶၢၼ်လွင်ႈၼႄလႈ မုင်ႈလူးတီႈ ၵၼ်မီးလွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းၵတ်းယဵၼ်သုင်သုတ်းၼၼ်ႉၶဵ်ယဝ်ႉ။ ပွင်ႇဝႃႈ လွင်ႈမိတ်ႈမၵ်ႉၶုၵ်ႈထူလွမ်းလွင်ႈမူၼ်ႈၵူၼ်းႁူၺ်းၼၼ်ႉ ပိူၼ်ၽိူဝ်ႇၸိူင် ၵၼ်းတရႃး လၢင်ႈႁူပ်ႈမႆႈလႆႈၵူႈၶၢဝ်းယၢမ်းၼႄလႈ လၢင်ႈၵိူတ်းၸွႆႈလဝ်ႈၵဝ်ႇပႆ မ်ၼ်ႈသိၼ်ႈတၢင်းၽိူတ်းသေ ၼၢၼ်းထိုင်ယိူင်းမၢႆ ၶဵ်ယဝ်ႉ။

ၽိုၼ်ၵိုင် ငလႈ တႃႇသိုပ်ႇၵႃၼ်ႇ

Bodhi, Bhikkhu (2012). The numerical discourses of the Buddha: a translation of the Aṅguttara nikāya / translated from the Pali by Bhikkhu Bodhi. Bristol: Pali Text Society; In association with Wisdom Publications.

Chandawimala, Rerukāne (1960), *Shasanavataranaya*. Online: http://www.savanatasisilasa.org/Dhamma_Books/VenRerukanechandawimala/Shasanavatharanaya.pdf [Retrieved 15.09.2017]

Chandawimala, Rerukāne & Percy Silva, D. J. (2014), *Shasana-vataranaya* (D. J. Percy Silva, Trans.). Horna, Sri Lanka. Rumaya - Saliya Jayakody.

Samuels, Jeffrey (2013). "Ordination (*Pabbajjā*) as Going Forth? Social Bonds and the Making of a Buddhist Monastic Culture." In *Little Buddhas: Children and Childhoods in Buddhist Texts and Traditions*. Edited by Vanessa R. Sasson, 229–246. New York: Oxford University Press.

Wijayaratna, M., & Collins, S. (1990). *Buddhist Monastic Life: According to the Texts of the Theravada Tradition* (C. Grangier & S. Collins, Trans.). Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511527500

လေႃးတိၵ ၼိုဝ်းယိုၼ်း (2017)၊ "ပၵ်းပိူင်ဝတ်ႉတြႃးတႃႇၶေႃႈသွၼ်မုၼ်ၶမ်းၸြေး" ၶၼ်ႈပပ်ႉ *ႁူမ်ႈတၢ်မ်ႇတၢ်မ်ႇၸၶၼ်းသုင်သုင်–ၸဝေငလႈထမ်ႇမ ၶၼ်ႈၶေႃႈၵၢၼ် သႃႇသၼႃႇတူၶ်ၶူးလူင် ၵၵ်ႉၵမၵျႃႇပၼ်ႇတိတ ဝိလယ မၵျႃႇထေႇရ ဝိၵျၢ်ရ် ဝေႇလုဝၼ်ႇ တူၼ်ႈတီး*၊ ၶေႃႈလိၵ်ႈ 291–297၊ ၵိတ်ႇတီးၵွင်ႇပၢၼ်းၸျူႇ၊ တူၼ်ႈတီး။